

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 " — "
Na štvrt roka — 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,

páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stúpcového
nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Zoslanie Ducha svätého.

Niečo o ľudových školách.

(Dokončenie.)

II.

V predešlom čísle som poukázal na tie chyby, nedostatky a príčiny, pre ktoré naše mnohé katolícke ľudové školy nezodpovedajú; teraz prednesem, že jako by sa tomu odpomôcť dalo. Pomoc je veľmi ľahká, len my musíme byť v srdci presvedčení o tom, že škola a to dobrá škola je nevyhnutedne potrebná, že čím viacej my na školu obetujeme, tým lepšia bude; tak tiež aj o tom presvedčení byť musíme, že len náboženská, teda u katolíkov *len katolícka škola je tá najlepšia škola!* U nás sú mnohí ľudia toho prevráteného zmysľania, že keď nedostatok alebo neporiadok v jednej katolíckej škole až veľmi do očí bije, alebo jestli počet žiakov je tak veľký, že do jednej učebnej izby sa už viacej nevmetia, vtedy obec, ktorá školu do terajšku vydržovala jako katolícku, toho domnenia je, že keď katolícky charakter školy zotre, a takúto školu na obecnú alebo na štátnu premení, že s tým už veci je odpomoženo. No že je toto veľký omil, to obširne dokazovať za zbytočné držím. Že mnohí katolíci tak ľahko sa zriekajú katolíckej školy, a že si obecnú alebo štátnu školu žiadajú, príčina toho je tá, že o katolíckej, o obecnej alebo o štátnej škole slabé, alebo žiadne pochopy nemajú.

Katolícka ľudová škola je tá, v ktorej direktor a predseda školskej stolice je vždy katolícky farár; údovia školskej stolice len katolíci byť môžu; učiteľ v takejto škole len katolík byť môže, ktorého údovia školskej stolice volia a pán biskup voľbu potvrdí. Jestli v takejto škole učiteľ aj štátnu podporu požíva, tak voľba novovyvoleného učiteľa aj ministromi učby oznámená byť musí, ktorý už snád predtým pre jednu katol. školu vykázanú štátnu podporu len v tom páde assignuje, jestli novovyvolený učiteľ je diplomatičný, a jestli z ohľadu vlasteneckého žiadnej námietky proti nemu neni.

Obecná ľudová škola je tá, v ktorej predseda a úd školskej stolice môže byť ktokoľvek, teda, katolík, luterán ba aj žid. Aj učiteľ v takejto škole môže byť jakéhokoľvek vierovyznania. Učiteľ v takejto škole náboženstvo nevyučuje, jestli k tomu osvé poverený nebol, ani o to sa starať nemusí, či dietky náboženskej svojej povinnosti zadosť učinia alebo nie. A preto občania katolícki takúto školu majúci, nech sa pilne o to starajú, aby v jejich škole dietky bez vyučovania katekismusu nezostaly, o čo sa starať úplné právo majú. Že či sa im to aj podarí, to je iná otázka. Slovom v obecnej škole všetci občania bez rozdielu náboženstva majú právo disponovať.

Štátna ľudová škola je tá, v ktorej občania žiadne právo nemajú. Do štátnej školy minister učby vymenuje predsedu a učiteľa školy, ktorý jakéhokoľvek náboženstva byť môžu, teda v štátnej škole predseda školy a učiteľ môže byť katolík, luterán, kalvín ba aj žid. Proti tomuto neosoží nič, jakákokoľvek protestacia. *Zo štátnej školy svätý kríž vyhodенý býva!*

Mnohí, ktorí nepriateľským duchom chovajú sa oproti svätej cirkvi katolíckej, vediac, že cirkev len tak obstojí, jestli nové pokolenie v katolíckom duchu vychovávané je, preto na tom stoja, aby jej budúcnosť nemožnou učinili, aby svätej cirkvi z náručia jej školu vytrhli a na obecnú alebo štátnu školu ju premenili. A aby to tým ľahšie docieliť mohli, neumelý ľud s tým sľubom ku štátnej škole nakloňujú, že ich štátna škola nič košťovať nebude. Zdáliz je to pravda? Neni! Štátna škola je tá najdrahšia škola. Nedávno minister učby sa vyslovil, že keby všetké ľudové školy, ktoré doterajšku jako náboženské alebo obecné školy sa udržajú, štát odobral, že tie isté školy školy sa udržajú, štát odobral, že tie isté školy ročíte o 25 millionov korún krajinu viacej by košťovaly jako košťujú teraz. Nuž a kto by tých 25 millionov korún ročíte zaplatil? Kto iný jako občania? Nuž či to neni veľká hlúposť: zrieknúť sa všetkého práva stranivá školy a ešte aj viacej na školu platiť?

V našej krajine úskostlive si hája svoju náboženskú školu luteráni, kalvíni, nadovšetko ale židia, ktorí mnohorázy ohromnú obeť prinášajú, len aby svoju náboženskú školu udržali. A katolíci? Ó, tí hotoví sú svoju školu hned do pazúrov štátu hodiť, nech im len notár sľubi, že ich vtedy škola nič košťovať nebude, jestli ju štát prevezme.

Tu za potrebné držím spomenúť, že premenenie náboženskej školy na štátnu neide tak ľahko jako si to mnohí myslia. Taká škola, ktorá je v gruntovnej knihe jako katolícka intabulovaná, len s porozumením a dovolením diecesánskeho biskupa stať sa môže štátnou. Ale aj v tom páde, jestli by to p. biskup dovolil, sú ešte veľké prekážky. Keď štát jednu školu odoberie, neodoberie školskú budovu v opustenom stave, ale obyčajne žiada, aby sa nová moderná škola ale *na útraty tejže obci vystavila*, a potom v gruntovnej knihe jako štátny majetok intabulovala. Obci bude potom povinnosť školskú budovu oproti požiaru assekurovať, ročíte reparovať, čistiť, kurivo zaopatriť, školský plat takzvané didaktrum od každého dieťaťa platiť a do štajramtu odovzdať, a konečne nadto všetko ešte aj 5 procentovú tak zvanú školskú príražku platiť. Toto sú povinnosti. A práva aké majú katolíci v štátnej škole? Žiadne, musia platiť — mlčať, a dovoliť to, aby svätý kríž zo školy vyhodенý bol! Nuž jakýže je to katolík, ktorý k tomu privolí?

Vidme ale tie nebezpečenstvá, ktoré náboženstvu každému a tak aj katolíckemu v štátnej škole hrozia. Nedávno som bol v jednej štátnej škole, v ktorej dietky až do jedného sú katolíckeho náboženstva, čo viac aj učiteľ je katolík a aj v kostole organistu miesto zastupuje. Na konci vyučovania dietky hore stanú, pomodlily sa «Otče náš» a išly domov. Nuž a «Zdravas Maria» prečo sa deti nemodlily — pýtal som sa učiteľa. Preto, lebo to není predpísané. Srdco ma bolelo, že katolícke dietky v štátnej škole pozdravenie anjelské modlí sa nemohly, ba čo viacej nesmely!

Inde v štátnych školách ani Otče náš sa dietky nemodlia, ale len takzvanú štátnu modlitbu po uhorský «fohász» menovanú, čo v našej reči tolko znamená ako «zdychnutie». Je to taká štátna modlitba, ktorú aj turek, aj žid, aj akýkoľvek neznaboh odriekať môže. V štátnej škole všetko, a *tak aj katekismus* v uhorskej reči sa prednáša.

Znal som inú obec v ktorej tiež štátna škola bola. Z obyvateľov 600 bolo katolíkov a 170 kalvínov. Štát do tejto školy podľa pravdy mal poslať katolíka, lebo katolíkov bolo viacej ako kalvínov. A štát predsa nie katolíckeho učiteľa ale kalvína poslal do tej školy, ktorý nepriateľským duchom choval sa oproti všetkému čo bolo katolícke.

Je pravda, že v štátnych školách sa náboženstvo všade vyučuje, čo viac katolíckemu kňazovi za to nejaký honorárium dajú, ale čo to osoží, keď to, čo katolícky kňaz v jednu hodinu naučí, to v druhú hodinu neznaboh učiteľ vyvráti. A potom kto nás o tom poistí, že v štátnej škole vyučovanie náboženstva *vždy* bude dovolené alebo aspoň trpené? Nikto. Vo Francúzsku v štátnych školách žiadne náboženstvo nesmie byť vyučované. To vieme, že u nás je mnoho bláznov, ktorí francúzsku módu nielen v kroji, ale aj v civilnom manželstve, v civilných matrikách, v uvedeníu zákona beznáboženstva (felekezetnélküliség) nasledovali, je k obávaniu, že aj zo štátnych škôl dnes-zajtra vyučovanie náboženstva vytvorá. A keď sa to stane, kde budú katolícke dietky k náboženstvu vyučované? Komu je toto všetko známé, a predsa dá sa nakloniť k tomu, aby škola katolícka na štátnu premenená bola, ten je nepriateľ cirkve katolíckej! Kresťan-katolík, ktorý koľko-tolko na vieru svoju dá, a ktorému je záležano, aby v obci dobré mravy prekvetaly, ten nielen že nebude za štátnu školu, lež všemožne na tom bude stáť aby ani iní občania za to neboli. Učme sa od Francúzska.

Vo Francúzsku asi pred 25 rokami zavedené byly štátne školy. Jedon francúzsky kriminalista štatistiku zostavil z toho, že skrze súd trestaní kmíni, zlodeji, podpalači a vrahovia v detinskom

veku do jakej školy chodily, a skúmanie jeho malo ten výsledok, že všetci títo dobrý vtáci v štátnej škole svoju výchovu dostali. Ani to není a nemôže byť ináč. Kde dieťaťu do srdca hned na počiatku není vštípená tá pravda, že «Boh ňa vidí, bárs ňa ľudia nevidia», alebo: «Never že zle činíš azda v tajnosti, Boh vidí trebárs to činíš v skrytosti», tam dieťa len na oko a na čas bude dobré a statočné. Chýrečný francúzsky minister Goblet, ktorý pred 25 rokami vo Francúzsku najviacej bojoval za štátne školy, nedávno vydal knižku, v ktorej opisuje, že vo Francúzsku štátne školy sú na zkázu vlasti, bo z ných s náboženským duchom aj vlastenecké zmýšľanie vypudené bolo.

My sa učme zo škody druhých ľudí. A preto keď stoličný úrad začne nás napomínať, že naša náboženská škola v terajšom stave nezodpovedá, a keď nás nahováraju, aby sme našu školu katolícku do hrtána tomu štátnemu molochovi hodili, takúto radu nepočúvajme! Berme si príklad od židov!

V jednej obci mnohorázy 3—4 židovské famílie udržia jedného židovského učiteľa len preto, aby jejich deti v náboženstve vychované byly. Berme si príklad od tých chudobných obcí, v ktorých aj 90 ba aj vyše 100 procentov prirážky platia, len preto, aby si katolícku školu udržali. Jestli terajšia naša škola nezodpovedá lebo preto, že není s tým zaopatrená čo by mala mať alebo keby ešte aj nová škola pristavená byť musela, nezdráhajme sa tejto obete; prinesme ju vďačne ak nám je na tom záležano, aby v našej obci viera predkov našich neklesla a dobré mravy aby v nej prekvetaly.

Aj v tomto ohlade držme sa slov jedného múdreho muža, ktorý takto hovoril:

«Nezrieknime sa nášého práva nikdy, bo čo nám násilienstvom vzali, to ešte zpiatky dostať môžeme; čoho ale sme sa zriekli dobrovolne, to sme na vždy stratili».

Ludák.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správce fary v Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Všetkým milým dopisovateľom, čitateľom a čitateľkám našim prajeme z hlbín srdca šťastlivé Svätodušné sviatky!

Heš, kuvici!

Voľaký najatý holomok asi pred dvoma rokami poľasil jedno kivičie hniezdo, a odtedy kuvici títo, ktorých hodne muselo byť, ako na rozkaz vykrikujú o ľudovej strane rozličné cigáňstva, aké sme ani od najkomisnejších liberálov nečuli. Není tej žaloby a hany, není toho hnosobstva, ktoré by kuvici títo nekydali na stranu ľudovú. Bez prestánia vreštia, že strana naša klame ľud horného Uhorska, že mu není prajná, že sa vyjednáva s liberálmi, že voličov za nos vodí, že driape sa za vládou, že ľud len k tomu použije, aby sa dostala k masnému hrncu a podobné somárčiny. Napomínajú títo lapajú ľud náš, aby zadok ukázal strane ľudovej, ktorá ani toto meno nezaslúži a vábila ho do tábora voľakýchsi národovcov, kde najde on opravdových priateľov svojich, ktorí telom dušou sú oddaní k zanedbanému a opustenému ľudu, a ktorí bez prestánia len na tom pracujú, aby vydobudli preň slot odu, právo, blaženosť, bohatstvo a Boh vie čo aké cukerlíky. Práve tak robia ako komedianti, ktorí prídu do obce s bubnom svolávajú ľud, aby pozrel kumšty, ktoré oni vedia, len aby čím väčší dôchodok mali. Tak je to aj s týmito novomódnyimi ľudomilmi, ktorí aby čím viac predplatiteľov mohli získať, sľubujú hory-doly ľudu nášemu, mysliac, že je práve taký hlúpy Kubo ako oni sami, a preto kydajú hany na stránku ľudovú. Teda za cieľ vyvolili si drabanti títo stranu kresťanskú, do nej strieľajú ustavične; podozrievajú ju a ubližujú na etí všetkým ablegátom strany tejto. Liberálom, čo by tí aké hriechy robili, a čo by najdivšie tríznilo ľud, nebudú tak ubližovať, ako strane ľudovej. Šťastie, že s prázdnyimi patrónami strieľajú, a že ich blačanie žiaden statočný človek si nepovšímne, ba poriadne zahreší, že najdu sa lajdáci, ktorí bez príčiny, jedine za mizernú mzdu urážajú neohrozených bojovníkov kresťanstva. To sú veru planí ľudia, opravdoví kuvici.

Ale ako čo by sme už voľakedy boli čuli toto pomlúvanie, tieto hany, nápady a cigáňstva, ktoré najatí kuvici sypú na nás.

Áno! To není nič nového. Už sme privikli na to, a práve preto nás nemili tento hukot nočných vtákov.

Jednúc, ani nie tak dávno židovskí paplúsi, kadeakí slonovinári, podplatení lumpi, ktorí s tým vydávali sa za ukrutných vlastencov, slovom tá najpodlejšia luza liberálov plávala na ľudovú stranu, a vreštila o nej hnosobstvá a špinavé ľuhaniny. Celý krdel nahuckaných psov vrhlo sa na stránku túto, lebo klalo im oči kresťanstvo, ktoré oni nenávideli a báli sa zbroje, s ktorou boj viedli naši oproti židovsko-liberálnej vláde. Nebolo toho fortieľa, tej zlomyselnosti, toho beľárstva ktorého by sa neboli dopustili títo besní kuvasi, len aby vykorenit mohli stranu kresťanskú. Sužovali ľud náš, ktorý s celou dušou a s úprimnou láskou zaujal sa za túto stranu. Ľud trpel, ale nepodal sa. Trpela aj strana jeho veľké urážky, ale neklesla, ba sláva Bohu všemohúcemu je ona silná a nepremožitelná. Tak silní sú aj jej bojovníci, tak že žiaden kuvik, žiaden slúžny a žiaden oplán predseda volebný

nesklatí ich, lebo sú presvedčení, že strana kresťanská je stranou ľudu chudobného, ktorá ho obráni oproti dotieravým potvorám liberálnym, ktorá vydobudne preň lepšiu budúcnosť, ulaví farchy jeho a dá mu odmenu za súženia, ktoré podstúpil pod jarmom liberálnych tatárov.

Liberáli vidiač hrdinstvo ľudu nášho, vidiač jeho statočnosť a pevné presvedčenie, vidiač účinkovanie smelých a neohrozených vyslancov ľudových, ktorí nemilosrdne dali sa do neľudských bašikov, do kadejakých tyranov ľudu chudobného, nalakali sa, a pomaly zložili svoju podľú zbraň, tak že teraz dajú nám pokoj, šetria nás, a o ablegátoch našich tak píšú a rečnia, ako o statočných bojovníkoch slobody a obrancov zákonných práv ľudu.

A túto, od liberálov odhodenu špinavú zbroj, ktorú poriadny človek nechytí do ruky, popadli voľakýsi národovci, vlastne luteránski rytieri, a teraz oni strieľajú do nás. Pfu! To je veru krásne hrdinstvo! To sú už tí ľudomilí a vykupitelia ľudu nášho! Tí ho veru zavedú do zaslúbenej zeme, len aby čím skôr predplatil štyri koruny. Ale pýtam sa, ktorý statočný katolík by šiel medzi nich? Kto uverí tie ľuhaniny, ktoré bezprestánia vytrubujú o ľudovej strane? Kto sú oni? Čo vykonali za ľud? Ako sa opovazujú vydávať za priateľov nášho ľudu? Ukázali sa oni ľudu nášmu? Sú hodní toho, aby katolíci opustili stranu svoju a pripojili sa k nim? Prečo by to mali robiť? Kedy podali luteráni priateľskú ruku katolíkom, a kedy bránili práva a záujmy jejích? Nikdy, lebo od jakživa boli a budú liberáli a ako takýto nenávidia katolíkov, a práve preto ani jeden katolík nesmie si povšimnúť vresku kuvikov.

Povedzte sami, čo vám previnili Ferdinand Zichy, Ján Molnár, Štefan Rakovszky a ostatní ablegáti ľudu? Kedy vás oklamali? Kedy vám boli nepriateľmi? Či sú to není statoční bojovníci kresťanstva a obranci chudoby? Teda čo zaslúžia tí mamlasy, ktorí statočných ľudí, vašich to priateľov urážajú? — Nuž ale aké prasa taký kvik vreskot kuvikov nesmie si povšimnúť ani jeden ľudák, lebo veď čo chcú docielit? Potrhať ľud náš na stránky, aby potom liberáli čím ľahšie vyhrali. Môžem povedať podlý cieľ. Blázní by boli naši katolícki ľudáci, keby počúvali na nich. Ale ani nepočúvajú.

A ako hnušia na ľudovú stranu, tak práve kole im oči aj náš «Kresťan». Boja sa ho, práve tak ako aj liberáli a závidia mu predplatiteľov, radi by ich k sebe zväbil. Nuž ale to sa im nepodari. Ľud náš pozná stranu svoju, a vie o nej, aké boje viedla v snemovni a v «Kresťane» oproti liberálom; a čo previedla na sneme. Je presvedčený, že keby nebolo tejto strany, ľud náš by ešte doposiaľ bol opustený, tak že liberáli na veky boli by trápili a zdierali ľud chudobný, bez toho že by bol voľakto všimal žaloby jeho. «Kresťana» napádať to je len závisť luteránska, ktorú poznáme, keď voľakedy ten «Opratový» frkal na nás tak nešeredne. Keby «Kresťan» nebol pravým priateľom ľudu nášmu, zastupiteľom pravdy, a korbáč na kadejakých beľároch liberálnych, tak by už dávno bol zanikol. Takto ale žije a žit bude na protiveň

tým, ktorí mu závidia život, a ktorí utlačíť by ho radi práve tak ako to aj liberanti chcejú. My sa nedáme žiadnym havkáčom, a nenaľakáme sa ich, čo by ako brechali do nás. Máme po ruke cepy, s nimi udreme kedy-tedy po nich a bude ticho. A aby závisť ich tým väčšia bola, vyzývame všetkých ľudákov, aby rozširovali «Kreššana» a písali doňho čím častejšie. Nech sa hnevajú tí kuvici, ktorí nie sú iní ako pomocníci liberálov. Dost ľahko najali ich k tomu aby štekali na nás, lebo zadarmo predsa by sa len nedali na takéto podlé remeslo.

Istotne vieme, že ľud náš, ktorý toľko obetoval za stranu kresťanskú, nedá sa zväbiť do tábora tajných liberálov a nepriateľov katolíkov, ale vyplatí ich dľa zásluhy, a zažene ich do hniezda odkiaľ vydúrili ich voľakýsi ľah-tikári. Nech je tak!

Ludák.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ako stojíme s krízou?

Na túto veľmi vážnu otázku je veľmi ľahko odpoveďať tým jedinkým slovíčkom, že niako. Tú starú káru liberalizmu ešte vždy nemôžu z toho čierneho a hustého bahna vyviešť. Pomocníkov by veď dosť bolo. Ale sú to všetko ľudia vysilení, ktorí sa darmo opierajú o túto káru. Tisnú zo zadku, ľahajú ju z predku lež všetko darmo, stojí ona pevne v blate a je na nej mnoho tej liberálnej butožiny. V posledných dňoch našli si zas nového pohoniča, od ktorého očakávali ten veľký kumšt, že on túto káru z blata vytiahne. Ale to ani s tým nešlo. Nazdávali sa vo Viedni, že keď pošlú toho kapitána drabantov a keď ten len bičom plaskne alebo ostrohými zaštrká, hneď má pospolu ministrov, ktorých môže komandirovať ako drabantov. Plieskal on aj bičom, chodil s ostrohými, brnkal aj šablou, napokon sa obliekol aj do eibilného mundúru, ministrov však za celý svet nemohol najst, ani medzi veľkými páni, ani medzi úradníkmi. Zdá sa teda, že sa u nás tí politickí páni chytajú ich lepšieho rozumu. Aj to sa zdá, že už u nás počínajú ľudia smerodajní, a ktorí za takých cheú platíť, zdá sa, že títo všetci vedia kto je Géza Fejérváry. Preto sa mu nikto nedal na to ministerstvo najat. Ministerium Fejérvári bolo by len také láry-fáry, ktorému by sa tešili snáď len proletári. A naši liberálni politickí proletári sa tomu už aj popredku tešili. Ako by aj nie! Veď liberálom len o to ide aby ostali na vláde. Čo sa s krajinou stane o to nedbajú. A keby nie Fejérváry, lež sám belzebub prišiel kdesi až z tretieho pekla, liberáli by sa aj tomu klaňali. Aby teda naši liberáli ešte ďalej panovať mohli, je im

všetko jedno, nech si príde kto chce a zostaví si vládu akú chce. Čo oni o to dbajú, či je dajaké ministerium vymenované dľa zákonov krajinských alebo nie. Čo oni o to dbajú, či medzi korunovaným kráľom a krajinou panuje spor alebo pokoj. Oni chcejú panovať a žiť. Čím je väčší spor medzi kráľom a krajinou, liberáli sa tým lepšie cítia. Politický neriad a neporiadok to bol od jakživa jedinký živel liberalizmu. Liberalizmus je ako chrobač, čo sa z blata živí, alebo ako ošípané, čo sa najlepšie cítia a najviacej tučnejú v mláče. Ľud nadovšetko by mal už raz nahliadnuť, že najväčšou zkazou všetkých národov je liberalizmus. Liberalizmus je zapieranie všetkých jestvujúcich zákonov. Preto liberál neuznáva zákonov božských a ani zákonov krajinských. A keď liberáli donášajú po krajinách zákony, to ich nie preto donášajú, aby ich sami v prvom rade zachovávali, lež ponač ich za to platia. A žiadna spoločnosť si na svete toľko nevyrobila ako liberáli jejich zákonami, ktoré oni sami nezachovávali, ktoré ale ľud držať musí a keď aj pri tom príde o majetok a o ten najväčší a najdrahší poklad svoje dušné spasenie.

Že kríza v krajine tak dlho trvá, tomu sú len liberáli na príčine. Že je v krajine vo všetkých vrstvách verejnej správy tak veľký neporiadok, to tlačí len svedomie liberálov. Liberál však svedomia nemá a preňho sa môže krajina na ruby obrátiť a ľud hladom mrieť, o to sa liberál nestará, nech len jemu dobre ide. Nemožno teda vedieť, čo tí liberáli zase vyfundujú, aby sa na vláde udržali. Možno že sa na Turíce dožijeme dajakého prekva-penia. Aj to je ešte možno, že si Fejérváry zostaví dajakú vládu. Nech sa však v politickom ohľade stane čo chce, ľud má vždy na všetko byť pripravený. Ľudáci majú pevne vydržať pri jejich zástave. Je to zástava ľudu. Je to zástava čistá a nepoškvrnená. Je to zástava, ktorá veje za práva, za blaho ľudu. Je to napokon zástava kresťanskej pravdy a ľud len v tomto znaku môže slávne zvíťaziť!

Snemovňa.

Zasadnutie snemovne 30-ho mája. Pojednávala sa predloha o autonómnych colných tarifách. Po pretrhnutí tohoto pojednávania zadal ablegát Štefan Zlinszky zprávu inkompatibility proti Deziderovi Perczel, bývalému predsedovi snemovne, že z milosti kráľovskej väčšiu penziu ľahá ako mu patrí. Zprávu túto naložila snemovňa doručiť výboru inkompatibilitných záležitostí.

Zasadnutie snemovne 31-ho mája. Pokračovalo sa nie na toľko v pojednávaní o autonómnych colných tarifách, ako o tej otázke, čo je potrebnéjšie a užitočnejšie pre Uhorsko, či spoločné colné územie s Rakúskom a či pre Uhorsko samostatné colné územie. Tisza pravda a jeho liberálni kompanisti vyslovili sa za spoločné colné územie. Ako by aj nie, veď toto spoločné colné územie bola tá krava, ktorú cez tridsať rokov dojili Nemci, a z ktorej liberálom dostalo sa vždy keď aj nie masla, tak aspoň srvátky.

Zasadnutie snemovne dňa 2. júna. Predseda Julius

Justh. Zo stránky vlády nebolo v snemovni ani jedného ministra. Asnád im je horko. Odhlasovalo sa nad návrhom o samostatných colných tarifách. Návrh tento bol väčšinou snemu prijatý. Za prijatie návrhu hlasovali aj viacerí z liberálov. Preto im ale ešte netreba celkom veriť. Liberál je totiž zvrtkavý a falošný pokúď je vrelý. Rečnilo sa ďalej o vláde, ktorá má prísť. A tu sa rečníci v tom smysle vyslovili, že ak by vláda táto proti zákonom krajiny utvorená bola, treba ju tým spôsobom prijať a pozdraviť, ako snemovňa svojim časom pozdravila a prijala drabantov. Týchto drabantov totiž, ktorých Tisza do snemovne poslal, jednoducho vyhodili von. S koncom zasadnutia oznámil predseda snemovne, že mandát bobrovského ablegáta Franca Skycsák konečne je verifikovaný.

Zasadnutie snemovne dňa 3-ho júna. Predseda Julius Justh. Začiatkom zasadnutia oznámil predseda, že viacej ablegátskych mandátov uprázdnilo sa následkom odumretia a z príčiny zrieknutia sa mandátov. Ablegáti Julius Markbreit, Pavel Lázár a zo stránky Iudovej Alexander Giesswein predostreli snemovni tri nové návrhy k pojednávaniu. Zo stránky Iudovej rečnil ablegát Franc Csizmazia, jehožto reč celá snemovňa s najväčšou pozornosťou slyšala. Iudácky vyslanec tento prvou rečou jeho úplne zodpovedal dôvere svojich voličov, ktorí ho na snem poslali.

Zasadnutie snemovne dňa 5-ho júna. Predseda Julius Justh. Predmetom porady bol zákonný návrh Iudového ablegáta Alexandra Giessweina na sprísnenie trestného zákona o súbójoch. Snemovňa prijala, vynímajúc niekoľko hlasov zákonný návrh tento ako predmet pojednávania. Poneváž odborné výbory predostrené im ku vypracovaniu zákonné návrhy pre krátkosť času vypracovať nemohly, gróf Teodor Batthyány navrhol, aby z tejto príčiny, ako i ohľadom na blížiace sa svätodušné sviatky snemovňa na neistý čas odročená bola. Návrh tento bol prijatý i keď predseda Julius Justh obdržal splnomocnenie, že snemovňu kedy toho zapotreby, bárs v akom čase ku zasadnutiam povolať môže: zasadnutia snemovne na neurčitý čas odročené sú.

Volebné vyšetrovania.

Mnoho vody tieklo už Dunajom od 26. januára a viacej volebných okresov ešte po dnes nevie ako stoja s jejich ablegátom. Bude-li Kúriou potvrdený alebo nie. V nejednom okrese je toto ťažký pôrod, a je pri tomto pôrode mnoho lekárov. Stojí to mnoho peňazí a môže sa kde-tu stať, že sa s korytkom aj dieťa vyleje. Volebné vyšetrovanie nariadila kráľovská Kúria v Prievidzi. Ku tomuto vyšetrovaniu kráľovská Tabula v Prešporke vyslala nie Vinca Sztrechayho, lež Karola Gallasz-a. Iudácki voličia volebného okresu prievidzského nesmejú sa nikoho báť a musia pred vyšetrujúcim sudcom každému všetko povedať, čo im na srdci leží. Len liberáli vedia vždy vykrúcať a cigániť, Iudáci ale nech vždy smele a otvorene hovoria pravdu. Na svoje svedomie nech povedia všetko, čo s nimi pri minulých ablegátskych voľbách liberáli alebo židia stvárali. Iudákom sa za pravdu a právo nikde a

pred nikým strachovať a báť netreba. Len nerozumné baby a malé deti sa boja strašidiel!

Predloha o zmenení zákona vyvandrovania.

Túto predlohu predostrel snemu ablegát Iudovej strany Simonyi-Semadam. Následkom uzavretia snemovne doručená je táto predloha odbornému výboru, ktorý ju má ku pojednávaniu na snemovni pripraviť. Výbor tento dňa 5-ho júna držal zasadnutie. Na tomto zasadnutí vyslanec Simonyi-Semadam odôvodnil ešte raz svoju predlohu. Tisza oproti tomu v zdĺhavej reči vyvíňoval svoje náhlady. Z reči jeho bolo vidieť, že mu je to nemilé, jestli sa zákon tento na snemovni bude pretriasať, kým je on ministrom. Keď on odíde, nech si potom robia čo chcú s tými agentami. To mu je vraj nové, že agenti od každej hlavy vyvandrovaných dostávajú toľko a toľko korún honoráru. Franc Udvary dokázal ale Tiszovi z jedných nitranských novín, ktoré prečítal, že Tisza aj takých potvrdil za agentov, ktorí už trestaní boli pre rozličné prečiny. Franc Buzáth žiada, aby ministerstvo vnútorných záležitostí všetky na tento návrh potažné dáta zdelilo Simonyi-Semadamovi. Napokon Iudový ablegát Alexander Giesswein pozornosť výboru obrátil na tú smutnú okolnosť, že slobodné osoby z Uhorska (židia) predávajú do Južnej Ameriky a s tým zakončilo sa zasadnutie tohože výboru.

Útraty na drabantov.

Každý človek, čo novinky číta, vie, že s koncom minulého roku Dezider Perczel, bývalý predseda snemovne počas obštrukcie najal štyridsať takrečených drabantov, aby ho vraj v čas potreby obránili a zahájili vážnosť snemovne. I vyladal si Perczel s jeho kompánmi z pomedzi žandárov štyridsať chlapov, ako jedla vysokých a s dlanami ako veľký osúch. Týchto potom vyobliekali od hlavy do päty a dňa 13-ho decembra minulého roku poslali ich do snemovne, aby tam poriadok robili. Nuž veď ale táto Perczelova gárda aj pekne pochodila. Mala robiť poriadok a bez poriadku musela zutekať, podajedni tam ešte i strevice potratili. Táto Perczelova passia koštuje krajinu viac než 31.000 korún. Na sneme bola reč o tom, aby tieto veľké a vyhodené peniaze zaplatil, patrične krajine navrátil Perczel, bo nemal práva ich vydať. Veď ale že zkadial. Vofakto zo žartu navrhol, aby Perczela poznove vyvolili za predsedu snemovne, vtedy vraj bude zas mať peniaze. Bolo by to toľko ako capa spraviť za zahradníka. I z tohoto môže vedieť Iud, ako liberáli počas ich mnohoročného panovania rozhadzovali s krajinskými peniazmi.

Kedy bude vymenované nové ministerium?

Z Viedne píšu, že kráľ až vtedy vymenuje nové ministerium, keď kráľ v celosti a v čiastkach pozná jeho program, ktorý mu Tisza pri poslednej audiencii jeho predložiť ešte nemohol. Tieto slová veľmi mnoho v sebe obsahujú. Vidíme z týchto slov, prečo liberáli napriek tomu, že sú v menšine, tak húževnate spolu držia. Vi-

díme z tohoto, prečo liberáli nepripojili sa ku žiadnej z politických stránok. A napokon vidíme z tohoto, že gróf Štefan Tisza ešte vždy pracuje na vzkriesení polomrtvých liberálov. On strká do popredia Fejérváryho, on zostavuje nový program tomu novému ministerstvu, čo má prísť. Môžeme si myslieť aký pekný program to bude. Za tento program dostaneme potom tanier alebo dva šošovice, ale bez údeniny, bez mäsa. Nech si však Nemci holú šošovicu len sami pekne-krásne zedia, keď nám mäsa na ňu nedajú.

Z CUDZOZEMSKA.

Katolícke valné shromáždenie v Strassburgu.

Jesto 52 hý ráz čo katolíci celého Nemecka od 20—24 ho augusta zejdú sa v Strassburgu aby vodcov svojich slyšali rečniť o povinnostiach aké treba vyvíňovať na politickom, náboženskom, spoločenskom poli a v súkromnom živote. Tieto valné shromáždenia zabezpečily samostatnosť, politický vplyv a v spoločenskom živote mohutné postavenie katolíkov Nemecka. Prihlasy ku tomuto shromáždeniu prijímajú sa do 20. júla.

Svatba dediča nemeckého trónu.

Nevesta nemeckého korunného princa mecklenburgská kňažna Cecília v sobotu popoludní došla do Berlína. Kňažna šla so svojou rodinou a sprievodom na osobytnom vlaku po Wittenberg, kde ju čakala s hudbou parádna stotina 24. mecklenburgského pluku. Ztadiaľto cestovala ďalej kňažna na pruskom osobytnom vlaku. Na prvej pruskej stanici v Lehrte uvítal kňažnu berlínsky gubernátor a hlavný maštalný majster nemeckého cisára. Berlín bol nádherne okrášlený a na príchod kňažny čakal asi 30.000 hláv počítajúci zástup ľudu. V blízkosti kaštieľa Bellevue stálo 9000 chlapcov a dievčeniec. Po 4. hodine šlo s ňo do bieleho rúcha oblečených dievčeniec vo vlasoch a v rukách s ružami na parížske námestie. O štvrt na piatu dedič trónu šiel na koni cez parádnu cestu ku kráľovskému kaštieľu. Slávnostný pochod pohol sa z kaštieľa o 5. hodine. Napredku šli hudobníci a speváci; za nimi na osmorke šla kňažna Cecília s cisárovnou Augustou. Na zadnom sedisku sedela hlavná dvormajsterka Theile Winkler. Pred hyntovom jazdilo pol stotiny gardistov, tiež toľko gardistov šlo i za hyntovom. Za nimi šiel na troch šestorkách sprievod cisárovnej a kňažnej Cecílie. Pochod šiel krokom. Keď došiel pochod na parížske námestie, uvítal kňažnu hlavný mešfanosta Kirchner. Na jeho slová odvetila kňažna takto:

— Vefactený pane hlavný mešfanosta! Prijmite moju vdaku za srdečné uvítanie a pozdravenie, ktorého pa-

miatka vždy bude žiť v mojom srdci. Vždy sa srdečne rozpomeniem na vaše slová a na mesto Berlín, ku ktorému už naveky patím.

V kaštieli uvítal kňažnu nemecký cisár, s korunným princom, s kniežatmi. Cisár podal kňažne ruku a zaviedol ju do kaštieľa do rytierskej siene. Potom ju previedol cez siene, kde stáli nemeckí hodnostári a kde sa podpísala sobášna smluva.

Rusko-japonská vojna.

28-ho mája bola v užine ostrova Čuzima hrozná bitka medzi Ruskom a Japonskom. V tejto bitke ztratili Rusi nasledujúce lode: 2 lode prvej triedy, Borodino a Alexander III. boly potopené, 1 lod (Orel) zajatá, 2 lode druhej triedy, Sisoj Veliký a Nikolaj I., na ktorej bol admirál Nebogatov boly zajaté; tri obrnené križiaky boly potopené, taktiež 1 pobrežný križiak, Aksakov, Seniavin a Apraksin ziaté, križiaky Svetlana a Zemčug sú potopené. Z pozostalých lodí obrnenec Suvorov, na ktorom bol admirál Rozdestvensky dobrovolne sa potopil aby nepadol do japonského zajatia. Zachránily sa tieto lode: Oslabia, Navarin, Olga, Aurora, Almaz a Izumrud. Celkom ztratili Rusi 14 lodí, Japonci 12 lodí. Admiráli ruskí Rozdestvensky ako ranený a Nebogatov padli do zajatia.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Dokončenie.)

Dievča bolo celé blažené, že má pani k nej takú dôveru. S radosťou dovedla ju domov, kde sa jej pani všetičo vypytovala.

Boženka s celou uprimnosťou odpovedala na otázky, nezatajila na čo ju napomínal otec a k čomu vábi ju suseda.

— Čo by si povedala na to dievka moja, kebych ťa sebou vzala? pýtala sa.

Boženka s počudovaním hladela na ňu, tá ale pokračovala:

— Vieš sama som, celkom sama. Bola bych ti matkou a ty dieťaťom mojím.

Boženka vrhla sa na kolena, bozkala panej ruku a vzdýchla:

— Aká ste dobrá! Veď ja to nezaslúžim od vás.

— No len pomaly s vďakou, pokračovala pani. Nemysli si, že u mňa ľahkú robotu budeš mať. Som chorľavá, potrebujem dobrú opateru. Povedz Boženka, vedela bys ma opatrovať?

— Tak, ako vlastnú matku, odpovedala.

— Dobre. Ďakujem ti. Najprv doneseme do poriadku tvoje veci u rychtára. Idem k nemu, zatiaľ schystaj sa na cestu. Kočiar čaká na mňa v krčme. Zajtra odjacháme.

Pani vskutku vybrala sa k rychtárovi.

Neminúlo pol hodiny, a už celá dedina vedela čo sa stalo. Cicová bola prvá, ktorej sa to brnglo o uši.

— To by mi bolo treba, aby Boženu vzali odtiaľto. Však ja ukážem tej starene kto som ja. Zaraz idem ta.

Príbehla ako rýchlovlak, tak že Boženka div nespádlá od ľaku.

— Čo som počula? Je to pravda, že ňa nahovára akési staré flandrisko, abys' s ňou išla. Maj rozum, nedaj sa oklamaf.

— Mňa nikto nechce oklamaf. Prosím vás neublížujte tej dobrej panej.

— A či ty vieš kto je ona? To je volaká stryga, chce ňa zviešť k volačomu. V meste je mnoho takýchto žien. To je ich kšeft.

— Ale súseda neublížujte jej, veď ju nepoznáte.

— Mňa poslušni Boženka a nie tú. Ja ti dobre chcem. U mňa budeš tak žiť ako kišašonka, a tá čert vie čo chce mať s tebou, potom ale ňa vyžene.

— To neni pravda. Neborka chorľavá je, ja ju budem opatrovať.

— A ty by si išla k nej? Nehnusilo by sa ti to? Raz križe mastif, inokedy nohy. Celé noci vysedávať pri nej, počúvať stonanie a kašel. Brr! To neni pre teba. Ani deň bys nevydržala u nej. Čo ty vieš, čo je to chorú babu opatrovať. Nepojdeš nikde, budeš u mňa bývať. Najdem ti takého muža, čo ňa bude na rukách nosiť.

V tom otvorili sa dvere a vkročila dnu tá pani. S tým počala, že ukázala na dvere a povedala Cicovej:

— Choďte s Pánom Bohom dobrá žena.

Ale tá veru nešla, ba robila taký krik, že sa steny triasly od neho.

— Nech mi nikto nerozkazuje. Ja som tu taká pani, ako hoc kto. Nech ma nikto nevyháňa, lebo na môj hriešnu obanuje. Ja nedovolím aby ste vzali Boženku. Nikde nepôjde!

— Je to pravda dieťa moje, pýtala sa pani Boženky. Ako chceš, vyber si z nás dvoch.

Na to dievča vrhlo sa panej do náručia a plakalo.

Súseda vedela čo to znamená. Pohrozila sa a zasypela:

— Počkaj ty škriatok prekliaty. Bodaj si onemela! Aby nikdy nerástla tráva tam, kde stúpiš! Lám krky! Bodaj by si na veky nešťastlivá bola!

S tým vybehla z izby.

Boženka na hlas plakala, ale dobrá pani krotila ju:

— Neplač dieťa moje. Neboj sa kliatby tej zlej ženy, tá sa ňa nechytí. Budem tvojou matkou, len ma miluj a ja ňa urobím šťastlivou.

Boženka nevedela zaďakovať za túto veľkú lásku, len slzila a lúbala jej ruky.

Na druhý deň vskutku odcestovali do Boromna, kde tá pani bývala.

Ona za svoju prijala Boženku, a táto ju matkou volala. Vždy byly spolu, či doma, či vonku, či v kostole. Žily blažene a Boženka bedlive opatrovala novú matku svoju. Takto sa míňaly dni, mesiace, ba z božej milosti aj roky.

Jednúc v čas žatvy vonku byly na poli a hladely na koscov ak vesele padajú rady pod kosou. Boženka veľmi sa musela zahliadnúť na robotníkov, lebo ani nezbadala, že sa jej slza vykĺzla z očí.

Pani to spozorovala a nemeškala pýtať sa:

— Povedz dieťa moje, čo ti prišlo na um, keď si sa dívala na tých koscov?

Boženka mykla sebou a odpovedala úprimne:

— Mama moja, na to som myslela, či bych ešte vedela chytiť kosu do ruky.

Pani nič neodpovedala, ale slová dievčata ustavične mátožily v jej hlave.

O týždeň odcestovala, ani Boženke nepovedala, že kde, ale keď sa vrátila domov, bola taká veselá, aká dávno nie.

Pominúla zima, prišlo jaro, pani zase vydala sa na cestu, a keď zpät prišla to povedala Boženke:

— Dieťa moje, prichystaj sa na cestu.

— Kde že pôjdeme mama moja?

— Preč. Už tu nebudeme viac bývať. Dom som predala, pôjdeme inde.

Najpotrebnejšiu batožinu zpakovaly, daly vyložiť na vozy a jeden deň vydaly sa na cestu. Pani nezradila, že kde.

Keď prišly do jednej obce, Boženka nevedela či sa jej sníva a či ozaj sú tam, na čo ona tak často myslela. Hľa, všetko také známe je jej. Kostol, domčeky, potôčik, topole, ako čo by starodávni známi byly. Ako čo by ju vítaly. Áno, áno, veď je to milé jej rodisko. Ale predsa, čo sa stalo, že dom otcovský márne hľadá. Toho neni viac, ako čo by ho bola zem prehltla, a na jeho mieste vystavený je pekný, nový pánsky dom, pod škridlou a s veľkou bránou.

A hľa, ony rovno do toho domu ľahajú.

Keď zosadly, dobrotivá mati hovorí:

— Boženka moja, od včulku tu budeme bývať.

Dievča od veľkej radosti nevedelo slova povedať. Objala tú dobrú dušu a vybozkávala do vôle.

Od toho času tam bývaly, ale nielen bývaly, ale aj gazdovaly. Pani kúpila hospodárstvo Cicovej, lebo tá premárnila všetko skrze to, že tri svoje dievky nechala doma postávať. Gazdovstvo bolo, ale kto ho bude obrábať. Našiel sa človek. Bol to Imrich Brezovský učený hospodár

a voľaká ďaleká rodina panej Kotlavej. Dom a celé hospodárstvo prepísané bolo na Boženku.

Táto s celou chufou dala sa do roboty, ako čo by sa v celom živote nebola inšie učila. Veru neráz zahaňbila Brezovského, čo i sám uznať musei. Ponevác boli oba mladí, pohľad Boženky tak hlboko vnikal do srdca Imrichovho, že to i druhým napadlo. Po celej dedine klebetili, že tí dvaja veru nezomrú jedon bez druhého. A mali pravdu. Imrich po novom roku ako pytač stúpil pred Boženku, a tá s radosťou povedala áno. Nevypnila sa kliatba Cicovej, veď nevinné duše sám Boh chráni. Ona, tá zlá žena prišla o všetko. Zakiaľ trvalo, šlo to ako tak, ale keď dlhy prehlty dom a zeme, mater aj s kišaškami boly prinútené ísť svetom. Boh zná kde sa potlkaju.

Koncom fašiangov bola svadba tých dvoch milencov. A aká svadba? O nej ešte po dnes vyprávaju. Ako by aj nie, veď nie na každej svadbe vidno desať družbov a desať družíc. Účasť mali na svadbe aj chudobní, lebo dobrotivá pani aj týmto spôsobila radostný deň. Medzi týmito bola aj jedna veľmi smizernená ženská. Bola to Cicová.

— Vy ste to? pýtala sa ulaknutá Boženka, keď ju tá zobráčka za ruku chytila.

— Ja, veru ja, odpovedala plačom. Pravda ma potrestal Boh?

— Potrestal? Prečo? pýtala sa Boženka.

— Lebo som shrešila oproti nemu.

— A kde sú vaše dcéry?

— Zomrely. Aspoň pre mňa zomrely. V meste sú. Hahaha!

— Zomrely, a sú v meste. Ako je to možné?

— Len tak, že ja sama som ich pozbavila statočnosti. Hahaha! Ja som ich zavraždila. Hahaha!

S tým vybehla von.

— Dajte jej pokoj, ani sa neobzrite na toho blázna, hovorily ženy Boženke.

— Nešťastnica! Či nemohla zachrániť jak seba, tak aj svoje dievky, keď ich naučí statočne pracovať. Aj ja by som bola na to vyšla, ale ma Boh zachránil.

Fatranský.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny

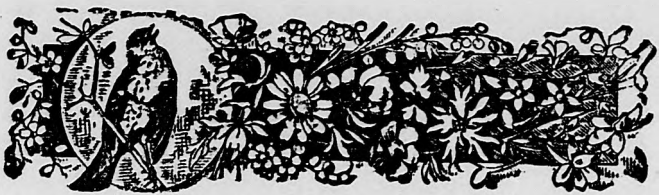
na pol roka ... .. 2 koruny

na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

CHÝRNIK.

Útok proti španielskému kráľovi. Proti mladému panovníkovi Španielska Alfonzovi XIII., ktorý sa bavil tieto dni v Paríži, spáchali dvakrát jedno za druhým útok. Minúly utorok chcel ho prekľat dýkou jeden anarchista, v stredu v noci hodili zas pod jeho koč bombu, no útok sa nezdaril. Útočníka parížska polícia už zatkla. Že jako sa útočník volá, to posiaľ nevedia, iba toľko vedeli o nom zistiť, že ho s prevedením útoku poverili anarchisti. Útok sa udal v stredu v noci o 12. hodine 15 minútach. Kráľ Alfons bol v Opere a keď šiel na koči z divadla, na rohu jednej ulice udal sa výbuch. Jeden policajt a jeden dôstojník spadli z koní. Na šťastie ani kráľovi, ani predsedovi francúzskej republiky Loubetovi, ktorý bol s kráľom, nestalo sa nič a panovník Alfons vrátil sa do palácu, kde bol ubytovaný. Niekoľko ľudí zatkli.

Dr. Ludvik Rajner, generál-vikár ostrihomský. Kardinál knieža-primas, arcibiskup ostrihomský, na miesto nedávno zosnulého v Pánu biskupa a generál-vikára Jozefa Boltizsár, vymenoval za generál-vikára arcibiskupstva ostihomského dr. Ludvika Rajner. präláta a kanonika ostrihomského. Šťastlivé vymenovanie toto zaiste veľkú radosť spôsobí, tak medzi kňazstvom ako i medzi veriacimi celého arcibiskupstva.

Dobredejnosť kardinála knieža-primasa, arcibiskupa ostrihomského Klaudia Vaszary. Z príležitosti päťdesiatročného jubilea svojho knieža-primasa veľkodušne daroval: Karmelitom budapeštianskym 50.000 korún. Ústavu Regnum-Marianum 40.000 korún. Lazaristom v Budapešti 30.000 korún. Penzionálnemu fondu arcibiskupstva 20.000 korún. Kollegiumu sv. Imricha 20.000 korún. Ústavu Anzelmiánu sv. Benedikta 10.000 korún. Nemocnici keszthelyskej 10.000. Na kostol svätej Rozálie v Komárne 5000 korún. Na školské ciele 6000 korún. Na kostol Salvatorianov 5000 korún. Na kostol Dominikánov 5000 korún. Ku vystaveniu a opraveniu kostolov 18.700 korún. Na cintornú kaplnu v Keszthelyi 5000 korún. Pre chudobných v Ostrihome 4000 korún. Chudobným v Budapešti 3000 korún. Chudobným arcibiskupstva 3000 kor. Halierovému spolku kolonie úradnikov 2000 kor. Strednému spolku tovaryšskému v Budapešti 2000 kor. Tovaryšskému spolku v Ostrihome 2000 korún. Mensa Akademika dostala 2000 korún. Školský spolok katolícky 2000 korún. Školský spolok uhorský 400 korún. Na ciele literárne 4500 korún. Azil učiteliek 12.000 korún. Spolok útulní 1400 korún. Na rozličné ciele po 500 a 300 korún spolu 2300 korún. Súhrnom 266.300 korún. — Nech Boh veľkodušnému dobrodincovi dobrodenia jeho tisícnásobne navráti. Takto účinkuje takrečená mrtvá ruka!

Z biskupstva spišského. Vo výchove spišských klerikov stane sa od tohoročného septembra veľká ale aj vážna premena. Tí mladíci totiž, ktorých zo šiestej alebo siedmej gymnaziálnej triedy za klerikov prijmu, budú siedmu, alebo ôsmu triedu odbavovať a potom aj matúrku skladať v Rožňave.

Púť do Maria-Remete. Dňa 12. júna o pol 7-mej hodine pôjde púť z kostola velebných otcov Karmelitov na «Angyalfölde» do Maria-Remete. Na milostnom mieste sprievodca púte bude slúžiť sv. omšu a držať kázeň. Ku tejto púti v mene Pána a úctive povoláva všetkých mariánskych ctiteľov a veriacich z celého okolia ako i veriacich kostola františkánskeho a kostola svätého Jozefa. v Budapešti. *Jozef Pejes*, spevár.

Chýry zo Spiša. Vo Velbachoch vyvolili za okresného notára Bélu Sterbinszky. — V lubických a v ruskinovských lesoch sa vlei v húfoch zjavujú a veľmi napádajú ovce okolitých obcí; nedávno roztrhaly v lubických lesoch okolo 50 a v ruskinovských lesoch 15 oviec. — Tých dobrých vtákov, ktorí v Lengvarte od rychtára v noci obečnú kassu ukradli, už chytili, to sú: Štefan Ferencs, Jozef Kolompár, Jozef Duzsi a Ondrej Holub; už všetci štyria sedia v chládku a najbližšie ich odsúdia. — V biskupskom lese vo Vikartovciach sa dňa 21. mája stalo smrteľné nešťastie. Ako lesný Štefan Markó v lese chodil, čul že sa medzi drevami dačo rúša, mysliac, že je tam divá sviňa, vystrelil, ale na nešťastie nebola tam divá sviňa, ale syn Štefana Barillu, rychtára z Vikartoviec, ktorého do srdca trafil tak, že na mieste zomrel. — Okolo Urbana boly vo Spiši veľmi zimné, mrazivé noci; v noci medzi 24. a 25. májom zamrzlo na levočskom chotári 30 oviec.

Cirkevné. V nitrianskej diecéze staly sa nasledovné zmeny: Bobotský farár Rudolf Miklósi preložený je za farára do Nemšovej a dobnický kaplán Jozef Hatala vymenovaný je za farára do M. Gradny. Kaplán Anton Turcsin z Malej Gradny poslaný je za dočasného administrátora bobotskej fary a kaplán Gejza Horváth preložený je z Nemšovej do Duhnice.

Odsúdený vystahovalecký agent. Budapeštianska polícia agenta Dávida Weisza odsúdila na 10 dní do väzenia a na 300 korún peňažnej pokuty, lebo bez dovolenia vystrájal ľudí do Ameriky.

Návšteva kúpeľov. V *Trenčianskych Tepliacach* dľa poslednej, dňa 25. mája vydanéj, zprávy bolo 617 kúpeľných hostov. Lanského roku v tom istom čase bolo tam 439 kúpeľných hostov, to jest o 178 hostov menej, než

tohto roku. — V *Piešťanoch* do 23. mája bolo 1253 kúpeľných hostov.

Útok a samovražda. Z Veľkej Bytče píšu, že dňa 28. mája tamojší obuvník Alexander Grünbaum vystriehol na ulici fabričného pracuvedúcného Jakuba Kleina a dvakrát strelil naňho z revolvera, ale ho netrafil. Útočník na to strelil štyri razy na seba a ťažko ranený šiel asi na dvesto krokov. Potom klesol, ale ešte mal toľko sily, že si podrezal britvou krk a zomrel.

Potrestaný pluk pre samovraždu. V nemeckých vojenských kruhoch veľký ruch vzbudil chýr, že cisár Vilhelm z trestu preložil jeden celý pluk. 13. husársky pluk, ktorý posiaľ ležal v Mainzi, na cisárovo nariadenie preložili do mestečka Diedenhof, ležiaceho na lotharing-ských hraniciach. V Diedenhofe ležiaci 6. ulánsky pluk preložili ale do Mainzu. Cisár Vilhelm preložil 13. husársky pluk z trestu do pohraničného mestečka. Jedno mladý dôstojník pluku spáchal totiž samovraždu, lebo plukovník zle s ním zachádzal.

Veľký požiar v Szolnoku. Zo Szolnoku sdeľujú, že tamojší v celej krajine známy parný mlyn Štefana Schefftschika minulé dni zhorel. Štvorposchodová budova vypínala sa na priestore 20 jutár. Oheň zbadal nočný strážnik ráno o 4. hodine, no pokým ho oznámil hasičskej strážii, mlyn stál už v plameni. Zhorel i sklad, v ktorom nakopené bolo šesťtisíc metrických centov pšenice (žita) a tritisíc centov múky. Krem toho ľahla popolom i strojáreň mlyna a byty strojníka, mlynárskeho majstra a kasára. Počas hasenia srútil sa železný most, ktorý spájal mlyn so skladom. Na šťastie o život neprišiel nikto. Mlyn bol poistený na 600.000 korún.

Pomsta bíreša. V obci Emöke (nitrianska stolica) tieto dni povadili sa dvaja bíreši a jeden vytiahol nôž, aby preklal svojho protivníka. Napadnutý bíreš ušiel ku panskému išpánovi Adlerovi, ktorý bíreša zavrel do svojej izby a vysiel von, aby druhého bíreša utišil. Keď vykročil, bíreš stál už pred dverami, držiac v ruke nôž. Adler chcel ujsť na to do svojej izby, ale bíreš sa vrhnul naňho a vrazil mu nôž do prs. Nešťastný Adler v noci zomrel. Vraha zavreli.

Nehoda jedného kapitána. Kapitán 86. pešieho pluku Ján Kovács tieto dni jazdil popri stanici tunajšej jednej vicinálky nedaleko bitunku budapeštianskeho. Ale odrazu sa mu kôň splašil a kapitán spadol tak nešťastne, že následkom padnutia utrpel otrasenie mozgov. Dobrovoľní ochrancí odviezli raneného kapitána do 16. nemocnice miestnej posádky.

Kto na svoj majetok záložnú požíčku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požíčku, preto aby bolo spomozeno stredne- a malo-hospodárom. Pre toto požíčky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požíčkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požíčkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požíčky spojené. — Požíčky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požíčku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požíčky na 5% a na 4¹/₂%-tové požíčky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požíčka zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Preložené jarmoky. Tohtoročné jarmoky v Svidniku miesto 2. augusta, 21. septembra a 26. októbra budú sa odbývať 3. augusta, 20. septembra a 26. októbra.

Súbežné vyzvanie. Uh. štátny ústav pre hluchonemých v Budapešti v nasledujúcom školskom roku prijme asi 45 nových žiakov. V prvom rade prijatí budú síce hluchonemí zo sídelného hlavného mesta a z jeho okolia, v druhom rade ale prijmu sa z bár ktorého miesta našej krajiny takí hluchonemí, ktorí útraty vydržania svojho zabezpečiť vedú. Ponevác prijatie do ústavu stáva sa dľa poriadku dorazenia zadaných prosbopisov, radno jest, aby patriční rodičia prosbopisy čím skôr do poslali. Ďalšie vysvetlenie a tlačené formuláre ku prijatiu potrebné zdarma zasiela na žiadosť správa ústavu. (Budapest, VIII., Mosonyi-utca 8. číslo.)

HOSPODÁRSTVO.

Aký bude čas zajtra?

Neni človeka čo by na to nebol zvedavý aký čas budeme mať zajtra. Mnohí si na to pomyslí, kto to chce vedieť nech si pozre barometer alebo iný podobný nástroj, akých nám vedomosť bárs koľko podáva. Veď však kdeže vezme pospolitý hospodár barometer? Vizije hospodár aj bez barometra a všeliakých iných nástrojov na určenie počasia, aké nám židi predávajú, nech sa len drží skúsenosti starých predkov. Predkovia naši hovoria: Pršať bude jestli slnko zachádza za ľahkými oblakmi skarlátovej farby, ktorá sa rozlieva po celom okolí.

Okruh okolo mesiaca znamená, že na druhý deň bude zamračené, príležitostne padne i ľahký, riedky dážď cez dlhší čas.

Jestli slnko zachádza v ružovej alebo pomarančovej farbe, to znamená pekný čas; jestli ale zachádza v žltej farbe vo veľkom blesku, to znamená vetor. Na dáždivé počasia máme výhľady, jestli slnko zachádzajúce pod záponou mračien pred záchodom ešte ráz nevykukne.

Pekný čas môžeme očakávať, keď sa mlha zpušťa, ide li mlha do výšky to znamená dážď. Je-li za rána obloha sivá, bude pekný čas; vetry môžeme očakávať,

keď prvé lúče slnka zjavujú sa nad oblakmi. Dážď môžeme očakávať, jestli je povetrie na toľko priehľadné, že predmety i v dialke viacej kilometrov rozoznať môžeme.

Ľahké oblaky bez každej podoby označujú pekný čas s malým vetrom; husté mračná istej podoby označujú veľké vetry. Vetry čo jedon za druhým z dvoch sebe protivných strán dujú označujú dážď. Dľa všeobecnej skúsenosti neprijemná vôňa, smrad, ktoré rozličné miesta ako cisterny, studne, kanále vyparujú, znamenajú dážď. Počasie dá sa predpovedať i z istého chovania rozličných vtákov a zvierat. Pred dáždom lastovičky poletujú ponad zemou, sliepky a kurence kúpu sa v piesku, mačka sa umýva, kačice hlasno gagotajú, vtáci si čistia perie, ryby poskakujú z vody, muchy štípu a sú dotieravé atď.

Vyzvanie stranivá značenia akcií.

Ten živý peňažný a úverkový obeh, ktorý v posledných rokoch v okrese prievádzkom badáme, zvláštne ale tá okolnosť, že v jedinom prievádzkom peňažnom ústave, nevyhovujú — bez ohľadu na osobu — požiadavkam úver — hladajúcim, pohla nás k tomu, aby sme v Prievidzi jedon nový peňažný ústav založili.

Hlavný cieľ náš je: aby ústav tento — bez ohľadu na osobu — každému, kto sa k nemu o požičku obráti, primerano k jeho hmotným pomerom, a kreditu, dal požičku na malé úroky, a zvlášte, aby všetky druhy tohoto oboru chytro a pri ľavných podmienkach pre stránky prekonal.

Všeobecnej potrebe chceme teda vyhovieť, keď ústav tento zakladáme a to pod názvom «Prievádzká hospodárska ľudová banka» s ústrojnou akciórnou spoločnosťou. A aby akcie naše aj chudobnejší mohli si zaopatriť: cenu jednej akcie určili sme v hodnote 50 korún.

Vypustíme 2000 akcií po 50 korún, čo sôdpovie 100.000 kor. základine. Každý ten, ktorý značí si chce akcie banky, povinný je pri podpise 10% hodnoty jich zložiť do ruky toho, u koho hárok podpísal; 20% ceny akcie platiť bude behom 15 dní po základnom válnom shromaždení; ostatných 70% ale — rátajúc od dňa válného shromaždenia 4% od týchto peňazí — do 1. septembra roku 1905. bude sa platiť u p. Štefana Kmetyko prievádzkeho občana a pokladníka ľudovej banky, z čoho on kvitanciu vystaví.

Kto termíny tieto zamešká stratí tých 10%, ktoré zaplatil pri značení akcií. Od každej akcie platiť sa pri podpise 1 koruna na základné útraty.

Podpis skončí sa dňa 30. júna o 12 hodine na poľudnie. Zakladajúci výbor zadrží pre seba to právo, aby určil počet akcií pre tých, ktorí ich značia, a vymenovanie prvého riaditeľstva banky.

V Prievidzi, 3-ho júna 1905.

Zakladatelia banky:

Ernest Sporzon, Teodor Moser, Georg Adámik, Kálmán Brestyensky, Vincenc Hayek, Mihal Hojtš, Štefan Kmetko, Franc Kluch, Štefan Lévy, Ignác Lukáč, Tomas Luprich, Franc Roháč, Matej Sáška, Valent Vamó, dr. Desider Haitsch.

DOPISY.

Z Prievidzkého okresu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane» uverejniť.

Istotne aj Vy ste neraz zkusili, že neni naničhodnejších, zlomyseľnejších a závistlivejších ľudí, ako sú mnohí liberáli. O týchto my vieme najviac vyprávať, veď neni okresu, ktorý by bol toľko podstúpil pre ľudáctvo ako náš, a ani jedon nemá toľko príčin, aby nenávidel liberálov pre ich nespravodlivosť, ako má prievidzký. Veď sme my prvý boli, čo sme zafali do liberalizmu ostrou sekerou a vykúrili sme ho z jeho starodávneho hniezda. Nás oslavovali ľudáci horňo-uhorskí a my sme im slúžili za príklad. A teraz spadli sme z vrcholca slávy a lutujú nás tí, ktorí nás velebili. Len že ako je známo neboli sme zradcovia, nedali sme sa zakúpiť, ale víťazstvo naše liberáli jednoducho prekazili s ohavnou krádežou, akej statočný človek nikdy sa nedopustí, jedine liberál, ktorý pochopu nemá o statočnosti. Lebo keby tí, čo verejne a celkom bezočive previedli voľbu prievidzku, boli mali citu a statočnosti, neboli by sme museli zadať petíciu oproti nej, nemuselo byť to dlhé a drahé vyšetrovanie. Poriadny človek nehanbí sa ospravedlniť, keď chybu spraví, kdežto tí naši liberáli smýšľajú, že čo oni previedli, to liberalizmus dovoľuje, hoc zákon a statočnosť hovorí, že je to zločin, ktorý trestať treba. Ale to nebude dlho trvať a pravda vidi na svetlo, a s ňou všetky oškľivosti liberálov. Teda len trpezlivosť priatelia ľudáci. Uduste v sebe rozhorčenosť a čakajte deň víťazstva nášého. Mešká on síce, lebo vyšetrovanie ešte nezačalo sa, ale za to zasvitne. Len buďte silní, ako ste dosiaľ boli. Na štekot liberálov nedajte nič. Onedlho koniec bude liberalizmu a vtedy my budeme jediní páni v okrese našom, a potom zmyjeme z neho tú špinu, ktorú páni veľkomožní nechali na ňom. No nech sa haňbia! My ani klobúk nezodvihne pred nimi.

Aj taký kústik sa málo kde stane ako u nás. Minúly mesiac popisovali voličov, jedon chýrny notárik dopustil sa toho zločinu, že dal volebné právo asi 120 handrbulcom, ktorým ono nepatrí, takto chcel poistiť víťazstvo liberálovi pri budúcej voľbe, ak by túto zase do ruky vziať mali tí, čo sa tak smutno vyznačili 26. januára. Ale zle pochodí, lebo pán Desider Hajts, pravotár a pán Koloman Brestyenzky appellovali oproti nezákonnosti tejto, žiadajúc prisne potrestanie toho notára. Kolko takýchto huncútství porobia notári po celej krajine, najmä keď nikto nedozerá na popis, slúžny ho veru nezradí, lebo je liberál a ústredný výbor myslím tiež nie.

My kresťanskí hospodári okresu prievidzkého chceme založiť v Prievidzi jedon peňažný ústav pod menom «Hospodárska ľudová banka». Na čele pohybu tohoto sú daktori páni duchovní, p. Brestyenzky, p. dr. Hajts a viac prievidzkých mešťanov. Vypustíme 2000 akcií po 50 korún čo sodpovie 100.000 korún základine. Sme presvedčení, že hrdinskí ľudáci naši zaujmú sa za túto «Banku», rozoberú akcie, a všemožne budú robiť aby ústav tento kvitol a bol na pomoci celému okresu. O akcie možno sa hlásiť aj u p. Brestyenzského, ktorý obsirnejšie vysvetlí vám cieľ «Banky». Len sa všetci majte za ňu. — Ešte len spomienka bola o «Banke» už sa našli zlomyseľní liberanti, ktorí čarbali v nitrianskych novinách, že Brestyenzky preto zakladá «Banku», aby mal peniaze na petíciu, že banka táto vlastne z politického ohľadu povstane, že časom šíriť bude panslavizmus, že pre prievidzký okres dost je dosavádna Sporiteľna v Prievidzi. Nehneváme sa na hlúpych a závistlivých liberantov, že cigánia bezočive, veď inšie aj tak nevedia. Na voľbe ukázali ako vedia zákon šliapať a mandát kradnúť, teraz ale napádajú statočných ľudí, ktorí bezuhonne chcú vyhoveť všeobecnej žiadosti. Pfuj, haňba! My sa ich veru nebojíme. Nech sa bárs rozpuknú, veď psi štekot nečúť ani do Lihotky. S Bohom.

Lazanec.

***

Kysucké Nové-Mesto.

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Na obnovenie kysucko-novomestského kostola, ktorý 16. augusta r. 1904. docela shorel, ba sa i srútil, najnovšie nasledujúce milodary som obdržal:

Michal Svrček a jeho spoločníci z Lansfordu (Amerika) 203 korún; Katarina Vlaháč zo Spiša 2 koruny 50 halierov; M. Senka, Gajary 4 kor. 20 hal.; A. Melisek, Rendve 2 kor.; J. Prazenec, Amerika 20 korún; M. Lomčík, Kronan 4 kor.; A. Medzihorszky, Kys. Nové-Mesto 10 korún; K. Kniha, Šišov 2 kor.; A. Sperlágh, Jablonka 2 kor.; M. Schulz, Somolany 6 kor. 40 hal.; P. Simek, Erdőköz 28 kor. 48 hal.; G. Pribus, Tr.-Tepla 3 koruny; J. Svitek, St.-Bystrica 10 kor.; J. Igaz, Biskupice 15 K; M. Koza, Garamkürtös 2 kor.; A. Zelina, Lieskovec 10 K; J. Ikrényi, Koross 48 kor. 7 hal., J. Vass, Erdötelek 10 K; J. Škarda, Šaštín 4 kor.; N. Sláviček, Nové Mesto 3 K; J. Sándory, Hajnik 11 kor. 70 hal.; A. Lipjansky, Baňská Bystrica 8 kor.; S. Georgjevics, N. Sink 2 kor.; N. Hromada, Stankovany 2 kor.; A. Kuliffay, Bolešov 20 korún; M. Vidakovics, Bácsstóváros 5 kor.; J. Maykut, Krompach 3 koruny.

Ďalšie milodary prosím posielat na «Farský úrad» Kysucké Nové-Mesto (Kiszucza-Ujhely, Trencsénm)

Nech týmto našim milým dobrodincom sám milostivý Spasiteľ odplatí, ktorému ku cti a chvále tieto milodary obetovali.

Kysucké Nové-Mesto, dňa 24. mája 1905.

Koloman Szmda,
dekan-farár.

Cteným pútnikom levočským, ktorí tohoto roku na levočskej púti účasť brať chcú, oznamujem, žeby *nie u mňa, lež u Štefana Hattyára, farára v Gombáši, o. p. Fenyöháza, lipt. stol. do 15-ho júna prihlásili sa. Červené karetky*, oprávňujúce pútnikov k tomu, že vymenenia železničnej karotky, prídúc na levočskú stanicu majú si podržať a s ňou z piatky cestovať, *bude horespomenutý p. farár od 15-ho do 18-ho júna patričným rozposielat.* Koho prihlásenie sa 20-ho júna dojde do Gombáša, uleskoril sa, ponevác železničná správa do 20 ho júna žiada počet pútnikov. Preto prosím velebné duhovenstvo, p. p. učiteľov a horliteľov ružencových, by oznam tento patričným sdělili a ich upozornili, *žeby sa čím skôr u horespomenutého p. farára prihlásili.* Že oznam tento tak neskoro prichádza, príčina je tá, že list od železničnej správy len v tieto dni došiel. Pútnický vlak zo Žiliny pohne sa 30-ho júna ráno po prvom raňajšom osobnom vlaku. Poznámam ale, že dľa nariadenia železničnej správy pútnický vlak do Levoče a z Levoče idúc *nezastane na tých staniaciach, kde len jeden pár kolajnic (šínov) jest.* Teda pútníci pri malých stánkoch na pútnický vlak ani vystúpif, ani zneho zostúpif nemôžu, a to preto, lebo je to s nebezpečenstvom spojené. *Ján Hattyár, farár.*

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premenif, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

J. S. Povina. Dopis ako si žiadate ochotne uverejníme v nasledujúcom čísle. Pána učiteľa prosíme aby nám tiež dopisoval a ďalej rozširoval «Krestana».

A. R. Récese. Patričný býva Budapest, VIII., Sándorföherczeg-u. 36. Nemohlo by u Vás ešte viacej ľudí «Krestana» čítať. Rozširujte tento časopis pre ľud kresťanský.

B. D. Rimaszombat. Nehodí sa k uverejneniu.

S. O. Chynorán. Prečítajte si články o školách v «Krestane», z toho sa dozviete ako veci stoja.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, *že ktorú knižku u koho objednať máte.* To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Katolícka Budapešť. Práve teraz vyšla z tlače jedna maďarská knižka pod názvom: «*Katholikus Budapest*». V tejto knižke najdete dopodrobna opísané všetko to, čo sa len katolíckeho v Budapešti nachádza. Kolko je tu kostolov, kolko kláštorov, kde a kedy konajú sa bohoslužby a v akom jazyku, kde sú katolícke sirotince, útulne, nemocnice, ústavy pre chudobných, kde má sa obrátiť robotník alebo slúžobná: všetko toto a mnoho

iného poučného najdete v nej. Kto je v Pešti neznámy, keď príjde sem, kde sa môže v tej alebo v onej záležitosti obrátiť. Preto by bolo potrebné, aby každý duchovný a každý kat. kruh mal túto knižku pri ruke, žeby mohli v páde potreby dobre poradiť takým, ktorým treba je do Pešte cestovať. Knižka táto má 143 strán a obsahuje veľmi mnoho obrázkov o kostoloch, školách pešťianskych atď. Cena jedného výtisku je 1 koruna. Hláste sa, čo znáte maďarsky o túto knižku takto: «*Regnum Marianum*». Budapest, VII., Damjanich-utca 50.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Choré deti a kto z mladi zvieratka mučí, ten sa ľudí mučíť učí. Dve rozprávky. Spísal August H. Škul-téty. Vydal J. Gašparik, knižný a papierový obchod v Turč. Sv. Martine.

Ježiš priateľ dietok. Spísal Štefan Janovčík, farár v Likavke. Piate vydanie. Odporúča sa dôst. farským úradom a všetkým ktorých sa týka. K dostaniu za predoslé ceny výlučne u V. V. Herle, knihárstvo. Lipt. Ružomberok.

Listy Svätého Antona. Poučno zábavný mesačník náboženského obsahu. Cieľom rozširovania úcty svätého Antona Paduanského a dobrého diela chleba chudobných odporúča sa všetkým veriacim. K dostaniu Budapest, VIII., Sándorföherczeg-u. 36. Predplatné na celý rok pre Europu 2 koruny, pre Ameriku 3 koruny.

Životopis sv. Alojza Gonzagy S. J. Redakcia «Posla b. Srdca J.» obstarala sa o nové vydanie Života sv. Alojza. Životopis tento je v každom ohľade odporúčania hodný. Opísané v diele udalosti svätého vyobrazujú sa 30 obrázkami milým, zaujímavým spôsobom. Starí a mladí budú ho zarovnak s veľkým osohom čítať. Cena (navzdor tolkých obrázkov) mäkkoviazaného výtisku 50 halierov krem pošty. Tvrdo pekne viazaného výtisku 70 halierov. Pre Ameriku a Rusko: mäko 60 halierov, tvrdo 80 halierov. K dostaniu v Trnave.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Číslo 3—4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 K. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol Salva v liptovskom Ružomberku.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom.

Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom modernom-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my všetranne ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižičku priateľom ľudu do pozornosti.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 18·30—18·95, peštianska K 18·25—18·80, belehradská K. 18·25—18·85, banátska (77 kilogramová) K. 18·10—18·85. — *Raž*: K. 14·70—14·90. — *Jačmeň* na krm K. 14·35—15·20. — *Ovos*: prvotriedny 14·50—14·90, druhotriedny 14·30—14·50. — *Kukurica*: K. 15·15—15·30. *Repica*: K. 22·50—23·00. — *Proso*: K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	29—	28—	27·20	26·40	25·60	24·80	24—

č.	7	7½	8
K.	21·00	19—	14—

Datelinové semä: lucerna K. 104·00 do 112·00 za 100 kilogr.

Otruby: K. 13·20, hrubé K. 13·20.

Zemiaky: ružové K. 10·00—11·20, žlté K. 9·60—10·40 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb*: K. 27·00—28·00, tmavý K. 18·00—19·00, drobný K. 28·00—29·00, tarkavý K. ———
Hrach: K. 31·00—41·00 — *Šošovica* veľká čistá K. 40·00—44·00 — *Konopné semä*: K. 26·00—27·00. — *Lanové semä*: prima K. 18·00—19·00. — *Rasca*: K. 62·00—64·00. — *Mak*: sivý K. 53·00—54·00, modrý K. 56·00—57·00. — *Ladník*: K. 14·00 do 15·50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 79·00—79·50, kockový K. 82·00—83·00, kandis biely K. 84·00, žltý K. 82·00 za 100 kilogr. pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 42·50 ruský (***) K. 40·50 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 23·00—27·00, slavonský (1904) K. 00·00—00·00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 24·00 do 25·00 srbské (80—85 kus.) K. 26·00—26·50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 136·00 do 137·00.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusova K. 126·00—128·00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 155·50 do 156·50. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 55·00—56·00.

Poranenie

jakéhohol'vek druhu nutno je chrániť pred zanečistením,

ponevác týmto z najmenšieho poranenia môže sa vyvinuť rana ťažko zahojiteľná a nebezpečná. Osvedčeným a dobrým prostriedkom ku chráneniu rán je od 40 rokov známa zmäkčujúca a výtlačná masť, takzvaná **Pražská domáca masť**, ktorá chráni rany, zánety a boľavosti mierni a javí chladivý účinok a tým ku zaceleniu a hojeniu rán prispieva.

Objednávky vybavujú sa obratom posty.

1 krabica (láhev) 40 halierov. Pri vopred zaslaní 3 K. 16 hal. zasielajú sa 4 krabice, alebo za 4 kor. 60 hal. 6 krabíc franko na všetky stanice Rakúsko-Uhorska.

VYSTRAHA! Všetky čiastky obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad

B. FRAGNER, cis. a kr. dvorný dodavateľ lekárnä „U čierneho orla“ v Prahe, Malá Strana 203. roh Nerudovej ulice.

Sklady v lekárnach celého Rakúska

— Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. —

II.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zameneanie a nazpät prijaeje pod touti výnimkou dovolenéjestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Oznamy * *

* * prijíma

administracia

„Krest'an“

Budapest,

Szentkirályi-ulica 28.

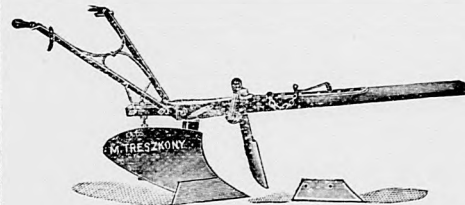
Pendlové hodiny s hudbou.

70 cm. vysoké, pekne politirované, v skryni z orechového dreva s bohato rezaným nákladkom, dlá pobočnej kresby hrajú samé d seba každú ohodinu najkrajšie hudobné kúsky, piesne, valier a marše koštujú s truhlou o zaobálením ten zl. 6·50. Tie iste hodiny bez hudby zl. 4·50. S bitím pôl a celých hodín zl. 5—5·50. S novým vážovým bitím zl. 5·50. Veľké pendlové hodiny s dvomi pondusmi, 130 cm. vysoké zl. 10·50. Nickel alebo ocelove Roskopf ku všednej potrebe s plombom zl. 2—. Pri každých hodinách písomná záruka na 3 roky. — Nesodpovedné sa prečaruje alebo sa peniaze vráta. Rozposiela s poctovou dobierkou

prvy a najväčší sklad hodín **MAX BÖHNEL** hodinár, WIEN, Margarethenstrasse 38. Liferant c. k. štátnych úradníkov. Najväčšia a najstaršia firma. Založená 1840. Ziadajte môj obrázkový cenník s 1000 obrazmi gratis a franko.

Páni hospodári!

Len umiä dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznánie hospodárske stroje ako: mláfačky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtäre, sečkové atd. — Cenníky zašlem na žiadost zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitcse).

Tí páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa.

Telegram!

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasielá: **Adolf Jelinek** v Lísku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpět a pen ízevratím; nespokojenosť vylou-čena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohate ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNSKONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

BRÜX No. 1493. (Česko.)

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ **alebo** „Klúč“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez
akýchkoľvek škodlivých čiastok!

Všade k dostaniu! * Všade k dostaniu!

Pri kupovaní ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známok.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s akou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-É,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kopy generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.) Pravá novota! Vyznačená koša zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladívko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Zajímavá rozprávka.

Opravdivá udalosť zo života. Vypráva Jozef Lindhof, Beocsin. Napodobný tisk zakázaný.

«No, teraz hovor!»

«Dnes veru sa neoslobodíš od nás!»

S týmto doliehavým vyzvaním na jedného starého strýka dotierala jedna spoločnosť, ktorá v nedeľu večer sedela okolo stola v hostinci «Pod Hviezdu».

Ten starček, ktorý zo susednej dediny bol, konečne sa podal a započal svoju rozprávku. Veľmi vzdychal, i slza mu vypadla z oka. Myslel na Marku, chudinu dobrú Marku, ktorá sa pred 8 dňami vysťahovala do studenej zeme. Marka, ktorá tohot starčeka tak cítila jako druhého otca, pred smrťou mu vyprávala jednu udalosť, aby ju každému povedal, a na to bola žiadostivá celá obec.

Horniakovi manželia boli veľmi chudobní. Markin muž pred 4 rokmi vystahoval sa do Ameriky, a od toho času nedal ani chýru o sebe. Marka, jeho manželka, vynaladávala si živnosť s práním šiat. Ťažkú prácu konala a okrem toho ešte chudina i mnoho trpela, lebo ju rozličná nemoc prenasledovala: **Klopania srdca, bolenia hlavy a závrat.** Ale nielen ona bola chorľavá, ruka božia siahla aj na jej malú dcérušku, ktorá bola škroflavá a následkom otvorených rán tak zmrzáčela, že na vzdor deväťročnému veku tak rečeno ani chodiť nevedela. Chudina **vredy** mala na nohách, **oči vždycky bolavé**, hlavu jej **hampora** zahavila, jej malú tvárčku **vredy** zašpatili. Marka užívala proti svojim aj dcériným neuhom viaceraké balzamy a fluidy, o ktorých sa z novin a z kalendárov dozvedela, lež každý liek bez výsledku zostal. Jedného dňa Marka pracovala v pánskom dvore, vo veľkom koryte prala šaty. Z razu čez dvor beží jeden kováč nenazdajky rovno ku korytu a prevrhne ho, šaty vypadly a jedna čiastka sa aj zašpinila. Marka súc veľmi nervózna, prišla do veľkého hnevu. Kováča už i tak nemohla vystáť, lebo s divotvorným liekom všetkých v dedine liečil, ale Marka nedoverovala v ňom. Kováča poriadne snosila a ešte dlho s ním šomrala.

«Ten svetský klamár! Zaiste beží zas k nektorému nemocnému, ktorého obľáza s jeho divotvorným liekom». Pomstivá Marka zatvorila bránu, že by kováč nemohlo nazpäť čez ňu prejsť.

O hodinu sa kováč navrátil a Marka sa škodoradostne usmievala, keď ho videla stáť pred mrežovou bránou.

«Dovoľte mi prejsť sestričko! Človek ani nevie kedy môže suseda potrebovať».

«Pravda, lebo práve vy môžete mi v nečom pomôcť. Asnád vás fluid by vyhojil moju nemoc? Poznám ja také bláznivosti, daľa som ich už dost aj ja priniesť a predsa mi v ničom nepomohly».

«No duša moja, preto nemusíte môj fluid vysmievať. — Kto vie, čo ste vy za babraninys priniesť daľa. Nehnevajte sa, že som vám asi pred hodinou nehodu zapríčinil, ale som mal veru veľmi ponáhlu cestu».

«Ja sa ale nazdám, že ste aj volnejšie mohli ísť», riekla Marka kováčovi.

«Ďakujte riekol, kováč, že ste ma nezadržala, lebo ináče by jedno nevinné dieťa bolo o život prišlo, a vy by ste bola príčinou bývala jeho smrti».

«Čo sa stalo?» pýtala sa Marka,

«Tam hľa na dolnom konci pri kostole jedno dievčatko nešťastne prešlo...»

«Tam o proti? Veď aj ja tam bývam. — Pri kostole? Jaj, snád to nebude len moja malá Terézka?»

«Malé deti sa hrali okolo vápenej jamy; jedno malé dievčatko padlo do nej, do ktorej práve teraz hasia vápno na reparovania kostola; na veľký kryk sbehli sa susedia a vytiahli oparené dievča».

«Zomrelo chůda», vykrykla Marka boľastne. «To malé dievčatko je moja Terézka, tam v našom dome hasia vápno. Ja vás prosím, povedzte mi, čo sa ďalej stalo?»

«Ľudia nevedeli jako jej majú pomáhať, lekár býva v 5 hodinovej dialke od našej obce. Na šťastia podrychtár, ktorého manželka pred Veľkou Nocou na krče, hnatia a žalúdočnej bolasti skoro zomrela, ale ju Fellerov Elsa-Fluid, ktorý som jej ja dal, vyliečil, hneď poslal ku mne pre Elsa-Fluid a preto som s ním tak utekal. Keby som Elsa-Fluid pár minútami neskoršie bol priniesol, tak by

to dievčatko už medzi anjelíkmi bolo prebývalo. Teraz úfam, že dievčatko vyzdravie, vy sa ale presvedčíte, že tie fluidy a balzamy, na ktoré ste takú hanu kydala, nesmiete stotožňovať s opravdivým Fellerovým Elsa-Fluidom, z ktorého som aj tej maličkej dal užít. Preto dobre urobíte, keď si hneď dáte priniesť z Fellerovej lekárne v Stubici (Záhrebská stolica) jeden tucet Elsa-Fluidu za 5 korún, lebo od toho vaše dievčatko zaiste vyzdravie».

Marka padla na kolena pred kováčom, so slzami v očiach, boskávala jeho ruky a zajikave vyslovujúc vďaku, ponáhlala sa domov k malému dievčatku.

Za päť dní zahojily sa dievčatku popálené rany a o 4 týždne zmyzol aj nemilý vysypok, a ztratila sa i rheuma, a keď Marka ešte 2 tucty Elsa-Fluidu za 8 korún 60 halierov dala od Eugena V. Feller, lekárnik v Stubici, Templom-utca 18 (Záhrebská stolica) priniesť a dievčatku užít dala, zmyzlo aj **bolenie očí**, jako aj inšie neuhy docela sa stratily. Marka potom aj sama užívala Elsa-Fluid, ktorý jej oproti **srdcovému neuhu a boлению hlavy** výborné služby konal.

A tak Marka, ktorá prvej všetky Fluidy vysmievala, teraz Elsa-Fluid na všetky strany každému odporúča za domáci liek oproti všetkým chorobám a každému vyprávala, že opravdivý Elsa-Fluid len u Eugena V. Feller, lekárnik v Stubici, (Záhrebská stolica) možno dostať, a že poštové útraty sám lekárnik platí, a vytrhla od všetkých iných jakýchkoľvek **svetských fluidov**, lebo jej len Fellerov Elsa-Fluid pomohol. V tej obci si potom každý chválil jeho účinnosť zvlášte oproti **nechuti k jedlu, lámke, trhaniu údov, trpntiu noh a rúk, kulhavosti, ruži, klaniu, boлению prs, boлению krku, hrdla a e drieku, priedusnice, boлению hlavy, očí, uší a zubov, nervosit, škroflám, nočnému poteniu, horúčosti, zimnici, chudokrvnosti** a proti slabosti. Ľudia potom s Elsa-Fluidom spolu aj Fellerove Elsa-Pilulky (6 bedničiek za 4 koruny) si objed-

navajú a ktoré oproti každému **žalúdočnému neuhu, nesprávnému troveniu, páleniu obličiek, nadímaniu, kyslej stavy žalúdočnej, hlistam, detskému zrádniku, oráženia k vracaniu, nemožnému spánku, ble-dačke** a proti mnohým iným nemociam s výtečným výsledkom účinkuje. Vidíte priateľa moji, toto mi vyprávala nebohá Marka, a len sa tak triasla, keď mi povedala, že ona sama bola skoro vrazedelníčkou svojho dieťaťa, a že jedine Elsa-Fluid zachránil život jej malej Terézki. Čestný starček zamkol, lebo od vela hovorenia výšeho mu hrdlo, chytrý si do ližice vody pustil niekoľko kvapiek žltkavej tekutiny a prežrel; potom držiac flašku pred spoločnosťou, taktó hovoril: «Čo som ja teraz užil, to je svetochýrni Elsa-Fluid, ktorý od kedy ho užívam, oslobodil ma od **bolenia hrdla a priedušného katáru**. Teraz tento divotvorný liek vždy pri sebe nosím». To bola rozprávka starčekova, ktorá sa veľmi chytró rozniešla po dedine. Kto bol chorý, hneď si dal priniesť Fellerov Elsa-Fluid o ktorom som potom aj sám iným ľuďom čítal, zvlášte ale u mňa v dome v každej nehode pomohol. Minutej zimymnoho trpeli ľudia od **prechladnutia**, a keď sme sa v nedeľu v

kosto'e modlili, ľudia ustavične kašľali a kýčali, tak že človek an-modlitbu nemohol riadne vykonať. Mnohí dostali **nátku, influenzu, zápalenia a dychacie neuhy**, ale tieto v krátkom čase a na isto vyliečil Elsa-Fluid. Ešte aj od **prievanu pochádzajúce nemoce** jako **nervositu, žalúdok, zoslabnutý zrak** Fellerov Elsa-Fluid lieči. **Zapáleniny, sarlach, vredy, chryplavosť, zasolamovania, bolenie úst, zápach úst, maternica náhle zmizli**, kt užíval, Elsa-Fluid; tak aj **striedavá zimnica, zamdletia, potenia, pupence svralavosť, vysypok, nehody pecene, zmrzliny** atď, v krátkom čase sa strata. Ľudia každodenne píšu podakovacie listy lekárnikovi Eugen V. Fellerovi do Stubice a s najväčšou úctou chovajú sa k nemu. To ale aj zaslúži, ponevác nie len chorí ale aj zdraví ľudia užívali Elsa-Fluid na posilnenia nervov, na občerstvenia a okrášlenia tváre, na umývanie hlavy oproti prpolinám a vypršaniam vlasov s výborným výsledkom. Kto si objedná Elsa-Fluid od Feller, bude mi ďakovať, že som mu tento výborný liek naradil, len sa chráňme od všeliakých napodobnených fluidov, ale dajme si ho ho priniesť pod nasledujúcou adresou: **Eugen V. Feller, lekárnik, Stubica, Templom-utca 18 (Záhrebská stolica).**

... Marka padla na kolena pred kováčom, so slzami v očiach boskávala jeho ruky a zajikave vyslovujúc vďaku, ponáhlala sa domov k malému dievčatku.